

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
020/11	Fylkestinget	21.02.2011

Høring - Forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen ved kommune- og fylkestingsvalget 2011

Innledning

Kommunal- og regionaldepartementet har med hjemmel i valgloven § 15-1, om forsøk, utformet utkast til forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og utprøving av nye stemmesedler ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Forsøksbestemmelsen gir hjemmel for å gjøre unntak fra en eller flere av valglovens bestemmelser.

Forskriften skal gjelde for de ti forsøkskommunene - Bremanger, Bodø, Hammerfest, Mandal, Radøy, Re, Sandnes, Tynset, Vefsn og Ålesund. Forskriften har også bestemmelser om utforming av stemmesedler for bruk i forsøkskommunene og i Møre og Romsdal fylkeskommune. Videre har forskriften bestemmelser om hvordan fylkeskommunene som har kommuner med i forsøket, skal forholde seg til e-stemmene under opptellingen.

Erfaringene fra forsøkene skal gi Stortinget grunnlag for å vurdere om det skal legges til rette for elektronisk stemmegivning i alle landets kommuner og eventuelt tidsaspektet for dette.

Saksframstilling

Departementet har hjemmel i valgloven til å fastsette retningslinjer for andre måter å gjennomføre valg på enn det som fremkommer av loven. Det er ikke tillatt å gjøre unntak fra valglovens grunnleggende prinsipper for valg, for eksempel kravet om at valgene skal være hemmelige. Dette betyr at formålsbestemmelsen i valgloven om at forholdene skal legges til rette slik at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter, skal ivaretas i forsøket. Selv om stemmegivningen over internett skjer i ukontrollerte omgivelser ivaretar forsøket, etter departementets vurdering, kravet til hemmelig valg. I høringsbrevet grunnlegges vurderingen med at

- elektronisk stemmegivning kun er et supplement til stemmegivning i valglokalet
- elektronisk stemmegivning kun gjelder under forhåndsstemmegivningen, ikke på valgdagen
- det innføres en angreterett for velgeren, slik at den som stemmer elektronisk kan stemme om igjen så mange ganger han eller hun ønsker
- en papirstemme overstyrer alltid en elektronisk stemme
- den tekniske løsningen er sikker og pålitelig, og er utformet slik at den ikke avslører koblingen mellom velgeren og velgerens stemme
- identifiserings- og autentiseringsløsningen (eID) er basert på et høyt sikkerhetsnivå

Forskriften kap. 1 inneholder alminnelige bestemmelser som knytter seg til formålet med prosjektet, prinsipper for gjennomføring av valget, forskriftens virkeområde og forholdet til annet regelverk.

Forskriften kap. 2 inneholder bestemmelser om det elektroniske valgmanntallet som skal brukes i valglokalene på valgdagen. Videre inneholder kapitlet bestemmelser om at departementet forestår utforming av valgkort til bruk i forsøkskommunene og hvilke opplysninger valgkortet skal inneholde.

I forskriften kap. 3 er det inntatt bestemmelser om hvordan de elektroniske stemmegivningene skal åpnes (dekrypteres før telling).

Forskriften kap. 4 inneholder forslag om at listeforslaget i tillegg til fødselsår, også skal inneholde fødselsdato.

Forskriften kap. 5 inneholder bestemmelser om de elektroniske stemmesedlene, samt en angivelse av tidspunktet for når de må være ferdigstilt. Kapitlet har også bestemmelser om ny utforming av stemmesedler på papir som skal benyttes i forsøkskommunene ved kommunestyrevalget og i kommunene i Møre og Romsdal fylkeskommune under fylkestingsvalget.

Kapittel 6 har bestemmelser om perioden og fremgangsmåten for elektronisk forhåndsstemmegivning. Den elektroniske forhåndsstemmegivningen foreslås avsluttet kl. 21 fredagen før valgdagen. Departementet anmoder høringsinstansene om å gi tilbakemelding på om det kan være aktuelt å avslutte e-stemmegivningen på et senere klokkeslett denne fredagen. Velgere som har logget seg på systemet skal på stengetiden varsles om at stemmegivningen må avsluttes innen ti minutter, om stemmegivningen skal telle med i valgoppgjøret. Om velgeren ikke rekker å stemme innen utløpet av denne tiden skal velgeren varsles om dette og at stemmegivningen ikke er registrert, samt om retten til å stemme på valgtinget. Videre er det tatt inn en bestemmelse om angrevert ved elektronisk stemmegivning, og regler for hvilken stemme som skal telle i tilfeller der velgeren har stemt flere ganger.

Kapittel 7 har bestemmelser om stemmegivningen i valglokalet og avkryssingen i det elektroniske manntallet på valgdagen. Kapitlet har også bestemmelser om beredskapsrutiner på valgdagen i tilfelle det elektroniske manntallet ikke virker, for eksempel på grunn av strøm- eller kommunikasjonsbrudd.

Forskriften kapittel 8 inneholder bestemmelser om prøving av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling og protokollering. Det dreier seg her om mindre endringer i forhold til gjeldende lovgivning.

Siste kapittel inneholder bestemmelser om eierskap og krav til det elektroniske valgsystemet, og bestemmelser knyttet til sikkerhet, innsyn og kontroll.

Fylkesordførers vurdering

Som det går fram av saken og utkastet til forskrift som ligger ved, omfatter forskriften egentlig tre forsøk; elektronisk forhåndsstemmegivning over internett, elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og forsøk med ny utforming av stemmesedler. I tillegg benyttes valget i forsøkskommunene til å teste ut et nytt sentralt valgadministrativt datasystem som staten skal eie og ha drifts- og vedlikeholdsansvaret for.

Forsøkene med elektronisk avkryssing og nye stemmesedler synes i utgangspunktet relativt uproblematisk. Å gå over fra å sette kryss i et manntall på papir til å gjøre det fra tastaturet på en datamaskin og på et elektronisk dokument, innebærer i seg selv ikke noen prinsipiell endring.

Fylkesordføreren forutsetter i denne sammenheng at når velgeren gis mulighet for å kontrollere egen manntallsoppføring via internett, så skjer det på en måte som ikke bidrar til å øke faren for identitetstyveri.

Forsøket med ny utforming av stemmesedler hvor det enda sterkere enn før poengteres at og hvordan stemmeseddelen skal brettes, hilses velkommen.

Tanken bak forsøket med elektronisk forhåndsstemmegivning over internett, er at dette kan bidra til å øke valgdeltakelsen gjennom at det blir enklere å bruke stemmeretten. Det er et mål som det er stor enighet om. Fylkesordføreren har imidlertid registrert at det er delte oppfatninger om sikkerheten ved stemmegivning over internett. Enkelte har tatt til orde for at forsøket av den grunn ikke burde gjennomføres.

Fylkesordføreren oppfatter det slik at beslutningen om forsøket er tatt. Fylkesordføreren leser også det foreliggende forslaget til forskrift slik at Kommunal- og regionaldepartementet legger stor vekt på sikkerhetsaspektet. Dette gjelder tiltak som sikrer at stemmeseddelen når fram til opptellingen uten å bli stoppet eller manipulert underveis. Det skal heller ikke være mulig ved opptellingen å finne elektroniske spor som knytter en avgitt stemme til en bestemt velger. Samtidig gis bestemmelser som reduserer faren for at en stemme avgitt under tvang (eller av andre) blir tellende.

Fylkesordføreren finner det vanskelig å ta stilling til de enkelte formuleringene i den del av utkastet til forskrift som vedrører sikkerhetstiltakene i forsøket. Fylkesordføreren forutsetter at Kommunal- og regionaldepartementet utarbeider prosedyrer som sikrer varsling av alle som har benyttet seg av forsøksordningen, dersom det underveis oppstår mistanke om at sikkerheten på noen måte er blitt kompromittert.

I utkastet til forskrift sies det ingenting om hvordan stemmegivningen via internett skal skje i praksis, eller utformingen av den elektroniske stemmeseddelen. Fylkesordføreren vil peke på at erfaringen og kunnskapen om bruk av dataverktøy er varierende i befolkningen. Det er derfor viktig at det legges stor vekt på brukervennlighet når ”stemmesiden” utformes, slik at denne måten å avgi stemme på kan bli et alternativ for flest mulige velgere. Spesielt må dataløsningen tilpasses velgere med ulike former for funksjonsnedsettelse.

Fylkesordføreren har ingen spesiell merknad til forslaget om å avslutte den elektroniske forhåndsstemmegivningen klokka 21 fredag før valgdagen.

Fylkesordførerenes innstilling til vedtak

1. Nordland fylkesting sier seg fornøyd med at Kommunal- og regionaldepartementet legger stor vekt på sikkerheten ved gjennomføring av forsøket med elektronisk forhåndsstemmegivning over internett. Fylkestinget forutsetter at Kommunal- og regionaldepartementet utarbeider prosedyrer som sikrer varsling av alle som har benyttet seg av forsøksordningen, dersom det underveis oppstår mistanke om at sikkerheten på noen måte er blitt kompromittert.
2. Nordland fylkesting ber departementet ta hensyn til at erfaring med og ferdighet i bruk av dataverktøy er varierende. Det er derfor viktig at brukervennlighet blir høyt prioritert ved utarbeidelse av dataløsning for elektronisk stemmegivning over internett. Spesielt må dataløsningen tilpasses velgere med ulike former for funksjonsnedsettelse.

3. Nordland fylkesting har ingen innvending til forslaget om å avslutte den elektroniske forhåndsstemmegivningen klokka 21 fredag før valgdagen.
4. Fylkestinget har ingen spesielle merknader når det gjelder elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og forsøk med ny utforming av stemmeseddelen.

Bodø den 01.02.2011

Mariette Korsrud
Fylkesordfører

**21.02.2011 Fylkestinget
FT-020/11**

Innstillinga fra komite for næring ble lagt fram av saksordfører Per-Anton Nesjan, SV:

1. Nordland fylkesting sier seg fornøyd med at Kommunal- og regionaldepartementet legger stor vekt på sikkerheten ved gjennomføring av forsøket med elektronisk forhåndsstemmegivning over internett. Fylkestinget forutsetter at Kommunal- og regionaldepartementet utarbeider prosedyrer som sikrer varsling av alle som har benyttet seg av forsøksordningen, dersom det underveis oppstår mistanke om at sikkerheten på noen måte er blitt kompromittert.
2. Nordland fylkesting ber departementet ta hensyn til at erfaring med og ferdighet i bruk av dataverktøy er varierende. Det er derfor viktig at brukervennlighet blir høyt prioritert ved utarbeidelse av dataløsning for elektronisk stemmegivning over internett. Spesielt må dataløsningen tilpasses velgere med ulike former for funksjonsnedsettelse.
3. Nordland fylkesting har ingen innvending til forslaget om å avslutte den elektroniske forhåndsstemmegivningen klokka 21 fredag før valgdagen.
4. Fylkestinget har ingen spesielle merknader når det gjelder elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og forsøk med ny utforming av stemmeseddelen.

Bent Eriksen, Høyre, fremmet Høyres forslag fra komiteen:

For øvrig er fylkestinget prinsipielt uenig i at det gis adgang til at elektronisk stemmegivning benyttes.

Votering

Høyres forslag fikk 7 stemmer og falt.
Komiteinnstillinga enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Nordland fylkesting sier seg fornøyd med at Kommunal- og regionaldepartementet legger stor vekt på sikkerheten ved gjennomføring av forsøket med elektronisk forhåndsstemmegivning over internett. Fylkestinget forutsetter at Kommunal- og regionaldepartementet utarbeider prosedyrer som sikrer varsling av alle som har benyttet seg av forsøksordningen, dersom det underveis oppstår mistanke om at sikkerheten på noen måte er blitt kompromittert.
2. Nordland fylkesting ber departementet ta hensyn til at erfaring med og ferdighet i bruk av dataverktøy er varierende. Det er derfor viktig at brukervennlighet blir høyt prioritert ved utarbeidelse av dataløsning for elektronisk stemmegivning over internett. Spesielt må dataløsningen tilpasses velgere med ulike former for funksjonsnedsettelse.
3. Nordland fylkesting har ingen innvending til forslaget om å avslutte den elektroniske forhåndsstemmegivningen klokka 21 fredag før valgdagen.
4. Fylkestinget har ingen spesielle merknader når det gjelder elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og forsøk med ny utforming av stemmeseddelen.

Vedlegg

Høring - forskrift om forsøk med elektronisk stemmegivning under forhåndsstemmegivningen - elektronisk avkryssing i manntallet på valgtinget og bruk av ny stemmeseddel ved kommunestyre- og fylkestingvalget i 2011
Utkast til forskrift
Høringsinstanser

DokID

165064

165068

165066